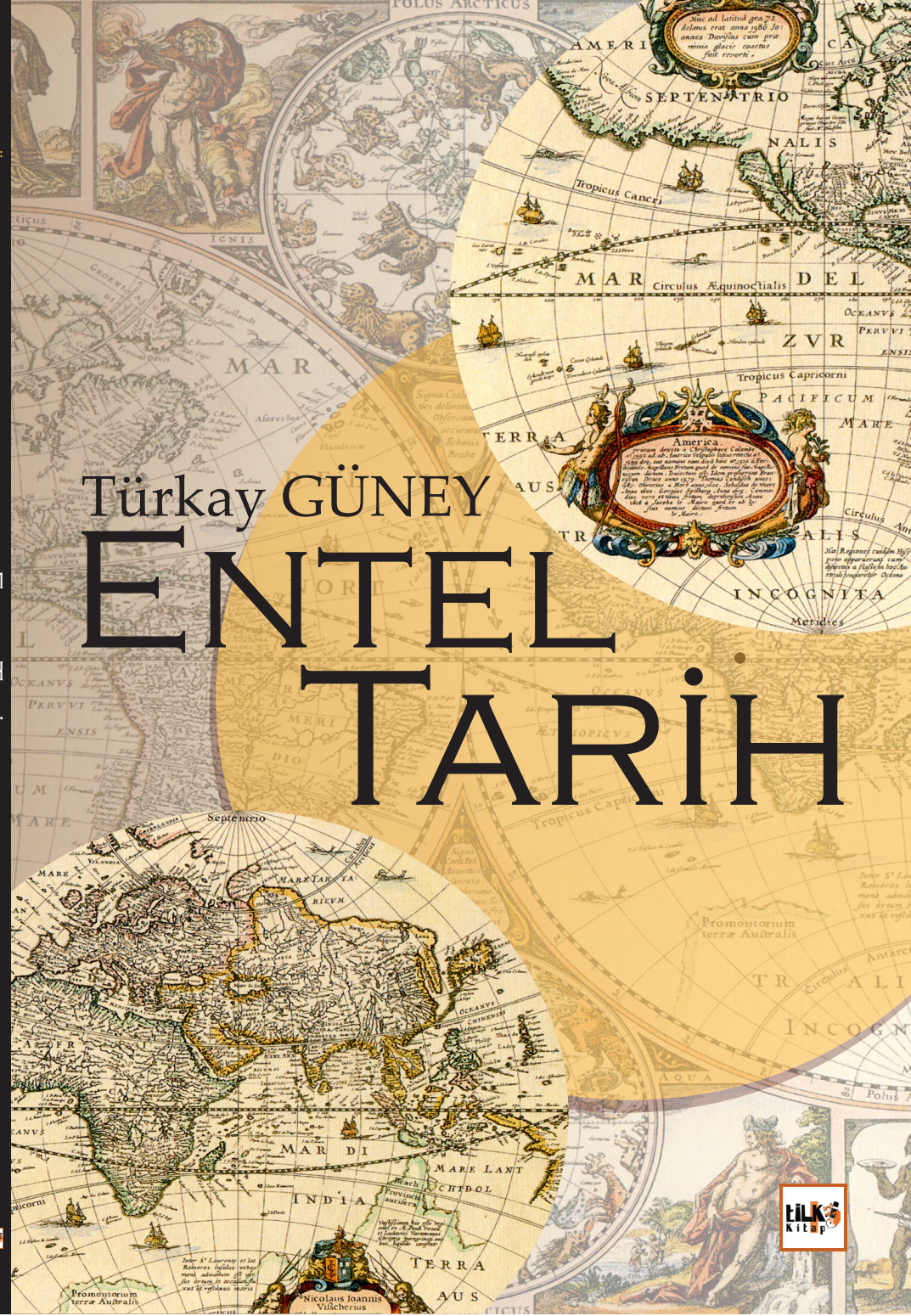

Türkay GÜNEY

ENTEL TARİH

tilki Kitap

tilki
Kitap

diğer
entel tarih
türkay güney
ISBN 978-605-7946-10-2
1.Basım, İstanbul, Aralık 2018
Genel Seri:227

Tilki Kitap©
www.tilkikitap.com
www.kitapseyleri.com
iletisim@tilkikitap.com
Yayıncı Sertfikası:28740

Yayın Yönetmeni: Emrah Çelik
Editör: Sinem Kaya
Son Okuma: Zehra Kıratlı
Kapak Tasarımı: Kamer Su
Mizanpaj: Tuğçe Arıbaş
Depoprint/İstanbul
Matbaa Sertifika No: 34049

Eserin tüm telif hakları yazarda saklı kalmak kaydıyla bu baskı için basım-dağıtım-satış-tanıtım hakları Tilki Kitap©'a aittir.
Eserin tüm yasal ve fikri sorumluluğu yazarına aittir.
Tilki Kitap'ın kurumsal görüşü olmayabilir.

entel tarih

türkay güney

Bilgi ihtişamdır, sahibini muhteşem kılar.

CANİ ÇİN İMPARATORU

Bazı imparatorlar ve bazı yöneticiler bazen çok zalim olabiliyorlar lakin bu zalimliği insanlara acımasız vergi yükleri dayatma, zorla çalıştırma gibi algılamayın. Bu zalimlik bazı durumlarda vahşete varabiliyor. Vahşet deyince akla Roma İmparatorları gelir ama bu imparatorları bile cebinden çıkaracak kişiler başka milletlerde de olabiliyor. Bunlardan biri de Çin Neron'u olarak tanınan Şensin'dir. Şang sülalesinden (M.Ö. 1766-1122) olan bu imparatorun vahşilikleri dudakları uçuklatacak cinstendir. Bu vahşiliklere birkaç misal vermek gerekirse; mesela imparator içki âlemlerinde aklına estiği zaman gebe kadınları alıp karınlarını yardırıyor. "Ayy!" diyenleri duyar gibiyim. Devam ediyorum; insanları kızgın demirler üzerinde çıplak ayakla yürütüyor, bunlar yetmezmiş gibi bir de üstüne şöyle bir şey yapmış: Şensin bir gün vezirinin kızını beğenir lakin kız, imparatoru beğenmez. Şensin kızar ve caniliği bir üst seviyeye çıkarıp kızı parçalatır ve kızın budunu babasına yedirir. "Yuh artık!" diyenlere bir level atlayalım. Vezirinin biri, halkın iyiliği için imparatordan bir istekte bulunur. Şensin vezire şöyle bir bakar: "İyi insanların kalbi yedi delik olurmuş." der ve vezirini öldürtür, kalbini çıkartıp yedi delik var mı yok mu diye bakar ve saymaya başlar. İşte böyle bir arıza imparatordur Şensin. Başka imparatorlara cani, zalim diyenlere herhalde Şensin tek başına yeter. Ne dersiniz?

Şİ HWANG-Tİ

Her devleti ve milleti birleştiren, içindeki unsurları bir araya getirerek onların toparlanmasını sağlayan bir hükümdar veya hükümdarlar her zaman çıkmıştır. Bu hükümdar ya da hükümdarlar, ülkeyi bir araya getirir ve ülkeyi içinde bulunduğu kötü durumdan ya da durağan halinden ileriye doğru adeta bir roket misali fırlatır. Nasıl ki Osmanlı İmparatorluğu'nun, Ankara mağlubiyetinden sonra her kardeşin kendi başına hareket ederek başka beyliklerde hükümdarlıklarını ilan etmesiyle ortaya çıkan kargaşayı sonlandıran ve Osmanlı'yı tekrar birleştirip onun ileriye atılmasını sağlayan Çelebi Mehmet'i var ise başka devletlerin de böyle liderleri vardı. Tıpkı Çin'de olduğu gibi. İşte Çin'i bir araya getiren bu hükümdar Şin sülalesinden olan Şi Hwang-ti'dir. M.Ö 246 yılında 13 yaşında hükümdar olan Şi Hwang gerçekten de hem çok zeki hem de çok çakal bir imparatordu. Başa geçtiği dönemde Çin'de 7 devlet hüküm sürüyordu ve bazı devletler birleşme yoluna gidiyordu. Şi Hwang, işte bu devletleri çeşitli hile ve hurdalar ile ayırdı ve on yıl gibi kısa bir sürede hepsini yok etti. Şi Hwang'ın çok sert bir yönetim anlayışı vardı. Çin'deki ayrı gayrı yönetim sistemini ortadan kaldırıp bütün Çin'e kendi yönetim sistemini teşmil etti. Çin'de adeta derebeyi sayılan kişileri de ortadan kaldırdı ve yönetimde ikilik çıkmasın diye hiç kimseye nüfus vermedi. O devirde Çin'de her bölgede farklı dil konuşuluyordu. Bunu da ortadan kaldırıp tek bir dilin konuşulmasını sağladı. Bununla da yetinmeyen hükümdar, ölçü birimlerine de el attı ve bütün ölçü birimlerini standartlaştırdı. Ülkesinin imarına da özen gösteren Şi Hwang bataklıkları kuruttu, yeni köprüler kurdurdu. Askeri açıdan da ordusunu ileriye taşıdı. Hem Kore'yi hem de Vietnam'ı hâkimiyeti altına aldı. Bu arada mağlup ettiği prensleri kendi payitahtına getirdi ve hepsine saraylar kurdurdu ki prensleri kontrol altında tutsun ve kendi aleyhine birleşmelerini engellesin. Gerçi yaptığı kitap katliamı (Bu katliamda hem Konfüçyüsçülerin o zamana kadar yazdıkları hem de

başkaca eserler yok edildi) nazarımda bütün yaptıklarını zedelese de biz yine de yiğidi öldürüp hakkını verelim. Şi Hwang-ti'yi esas önemli kılan sadece ülkesinde yaptığı reformlar değildir. Şi Hwang'ı tüm dünyaya tanıtan şey Çin Seddi'dir. Evet, Çin Seddi'ni yaptırtan hükümdar Şi Hwang-ti'dir. Böylece sadece Çin'de değil tüm dünyada adını ölümsüzleştirmiştir. Gerçi bu seddi başta bizler olmak üzere diğer kavimlerden yıldığı ve hatta korktuğu için yaptırmıştır. (Korku nelere kadir; adama uzaydan görülecek sed yaptırtır.) Yine de olsun; böyle devasa bir şeyi hem Çin'e hem de tüm dünyaya miras bırakmıştır.

HUEİ SONG

Her devletin başına entel hükümdarlar gelir ama bu hükümdarlar Osmanlı'da olduğu gibi onlarca olmaz. Bazılarına bir; bazılarına iki ya da biraz daha fazla gelir. Bu hükümdarlar hem bilgilidirler hem de sanat ile uğraşırlar. Eh, bu hükümdarlardan tabii ki Çin'e de geldi ve kuşkusuz en önemlisi Huei Song idi. 1100-1126 yılları arasında hüküm süren bu Çin imparatoru inanılmaz bir enteldi. Hem çok iyi bir arkeolog hem iyi bir ressam, aynı zamanda bir resim koleksiyoneriydi. Maalesef bu ressam hükümdarın resimleri günümüze ulaşmamıştır lakin bu resimlerin bir kataloğu günümüze ulaşmıştır. Bu katalogdaki tabloların adedi hakikaten insanı şok edebilir. Tam 6396 adet tablonun ismi bu katalogdadır. Kendisi de ressam olduğu için tüm Çin'de resme önem verilmesini sağlamış. Hatta büyük memuriyetlere getirilecek kişilerde aranacak ilk şart ressam olmaktı. Hem bu şartın etkisi ile hem de hükümdar nasıl ise altındakiler de biraz ona benzer kaidesi gereği büyük memurlar da kendisi gibi büyük ressam oldular. Bu büyük memurlardan Li Hang, Budizm'e ait yaptığı tablolar ile adından söz ettirmiştir. Başka bir yüksek memur olan Li Tang, yaptığı köy resimleri ile meşhurdu. Yine diğer büyük memurlardan Mi Fu, (1051-1107) hem büyük bir ressam hem sanat eleştirmeni hem de imparatoru gibi iyi bir resim koleksiyoneriydi. İşte hem Huei Song hem de büyük memurları böyle entel idiler ve bu entel yöneticilerin hüküm sürdüğü Çin'de sanat ve resim büyük alaka görüp büyük ilerleme kaydetmiştir. Lakin Huei Song'un böyle entel bir şahsiyet olmasına rağmen değişik huyları da vardı. Bunlara bir örnek vermek gerekirse; mesela bulutlara bakar, gördüğü şekilleri yorumlar ve ondan sonra bu yoruma göre hareket ederdi. Sonrasında talihsizliklerin peşini bırakmadığı hükümdar, 1126 yılındaki savaşta başkentin düşmesi sebebiyle kusuru kendisinde buldu ve iktidarı oğluna bıraktı. Böyle entel bir hükümdarın maalesef böyle huyları ve siyasi yetersizliği neticesinde sonu kötü oldu. Ne olursa olsun Çin'in tarihinde böyle entel bir hükümdarı vardı.

Türkay GÜNEY

ENTEL TARİH

Koltuğunuza kurulan sayfaları okuyarak
bolca eğlenerek entel olmaya başlayın.
Hadi başlayın.

9 786057 946102

tilki kitap